

UMHVERFISSTOFNUN

VEIÐI DAGBÓK

20
11

Garmin GPSmap 62s

Harðgerðasta útivistartækið byggt á vinsælasta GPS-tæki allra tíma. Aðgengileg valmynd, einfalt stýrikerfi og takkaborð gerir þetta tæki að stórskemmtilegum ferðafélaga á fjöllum. Mikil upplausn og skyggingar gefa góða tilfinningu fyrir landslagi og einnig er hægt að lesa loftmyndir og skönnuð kort í tækið.

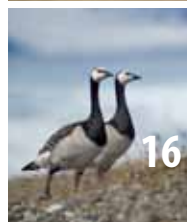
GARMINBÚÐIN

www.garmin.is

Í eftirfarandi greinum birtast skoðanir og viðhorf greinahöfundna sem endurspeglar ekki alltaf skoðanir og viðhorf Umhverfisstofnunar. Með birtingu greinanna er ekki verið að taka afstöðu til efnis þeirra.

10

16

34

EFNISYFIRLIT

4
6
8
8
9
10
11
12
16
20
22
36
39
40
44

LEIÐARI
REFA- OG MINKAVEIÐI
SUNDURLIÐUÐ REFAVEIÐI 1998-2010
YFIRLIT REFA- OG MINKAVEIÐA 2007-2010
ÚTHLUTANIR ÚR VEIÐIKORTASJÓÐI
ÚTGEFNI VEIÐIKORT 1995-2010
SKILAHAPPDRÆTTI UMHVÆRISSTOFNUNAR 2010
GREINING Á GÆSAVÆNGJUM ÚR VEIÐI
RANNSÓKNIR Á VARPVISTFRÆÐI GRÁGÆSA
SÆRÐIR FUGLAR OG HÆFNI VEIÐIMANNA
ALDURSHLUTFÖLL RjúPNA
VEIÐAR Á GÆSUM
SKRÁNING VEIÐISVÆÐA Á VEIÐISKÝRSLU
VEIÐITÖLUR
LISTI YFIR FRÍÐLÖND

Umhverfisstofnun gefur þennan bækling út og er hann kostaður með auglýsingum.
Borgir v/Norðurlöð • 600 Akureyri • Sími: 591 2000 • Bréfasími: 591 2101
Heimasíða: www.umhverfisstofnun.is • Tölvupóstur: veidistjorn@ust.is

Ljósmynd á forsiðu: Einar Guðmann
Prentun: Ásprent • 600 Akureyri • Sími 4 600 700
Ritstjóri: Steinar Beck
Umbrót og hönnun: Einar Guðmann
Ábyrgðarmaður: Hjalti J. Guðmundsson
Útgáfunúmer UST-2011:01

UMHVÆRISSTOFNUN

Leiðari

Framtíð veiða á Íslandi byggist að miklu leyti á áliti almennings á veiðimönnum og veiðum. Við endurskoðun laga um veiðar getur þetta álít mótað og haft áhrif á löggjöfina. Það er ljóst að skotveiðar koma ekki til með að hljóta viðurkenningu allra í samfélaginu en veiðimenn geta lagt sitt af mörkum til að bæta mynd sína í augum almennings með því að temja sér gott siðferði, fara eftir lögum og reglum jafnt því að ganga vel um náttúruna og þá stofna sem veiða má úr. Þetta á sérstaklega við nú þegar útgáfa veiðikorta hefur verið að aukast verulega síðustu tvö árin og mikið af ungom og óreyndum veiðimönnum eru að feta sín fyrstu skref við veiðar. Á árinu 2010 voru gefin út rúmlega 2.400 fleiri kort en árið 2008 sem er mikil aukning á einungis tveimur árum. Auknum fjölda veiðimanna fylgir aukin ábyrgð þar sem mikilvægt er að réttum upplýsingum sé miðlað til nýrra veiðikortahafa og er það meðal annars hlutverk Umhverfisstofnunar.

Í mars 2010 var haldin ráðstefna um stöðu veiðistofna á Íslandi. Mikilvægt er að rannsakendur miðli rannsóknum sínum til veiðimanna og getur slíkur vettvangur því verið mjög mikilvægur fyrir báða aðila.

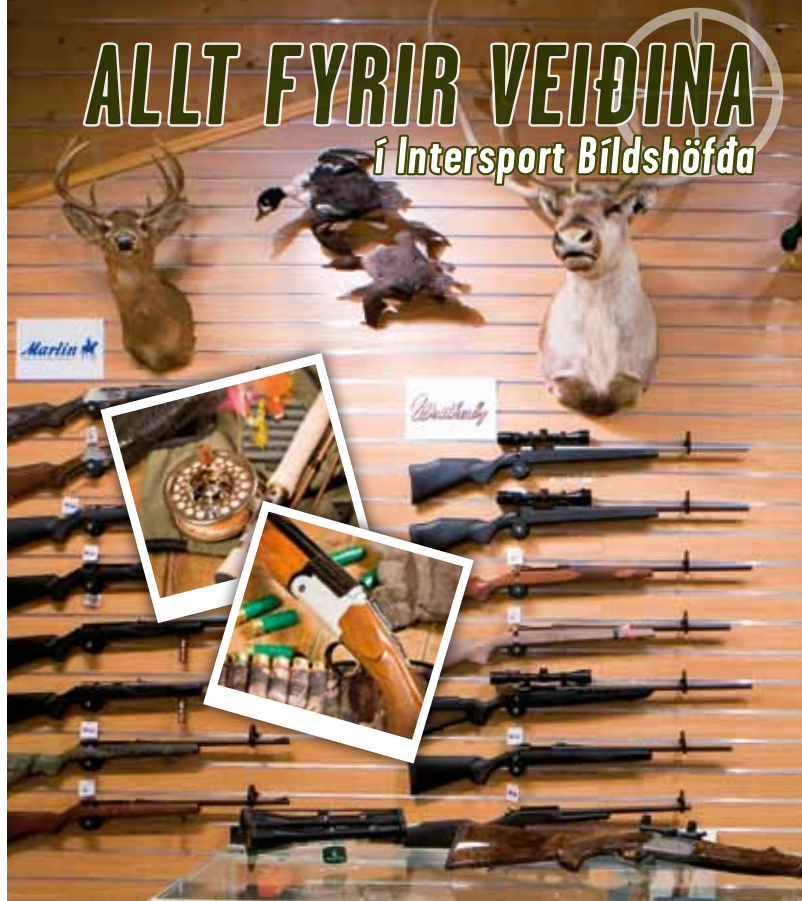
Úthlutun hreindýraveiðileyfa var með breyttu sniði á árinu 2010 og gekk mjög vel. Úthlutunin tók mið af nýrri

reglu, svokallaðri fimm skipta reglu sem miðaði að því að draga úr fjölda þeirra sem ekki hafa fengið úthlutað leyfi síðustu fimm ár. Skemmst er frá því að segja að allir þeir aðilar sem sóttu um leyfi og voru á þessum lista, alls 33 aðilar, fengu annað hvort úthlutað í útdrættinum eða lentu fremst í biðröð. Almennt voru menn nokkuð sáttir við þetta fyrirkomulag.

Undir lok ársins 2010 fór Umhverfisstofnun af stað með samráðsfundi sem báru yfirskriftina „Samráðsfundur um skotveiðar á Íslandi“. Markmið með fundunum var að fá fram sjónarmið hagsmunaaðila í málaflöknum. Með þessari vinnu vill Umhverfisstofnun stuðla að bættri framkvæmd veiðistjórnunar með samstarfi og aðkomu helstu hagsmunaaðila og tryggja þannig að öll helstu sjónarmið komi fram. Alls var um 85 aðilum frá hinum ýmsu greinum sem tengjast veiðum boðið að taka þátt á fundum. Niðurstöður þessara funda voru mjög góðar og koma til með að nýtast Umhverfisstofnun og öðrum við mótun framtíðarstefnu okkar í veiðimálum.

Markmið Umhverfisstofnunar í veiðistjórnun er að skapa framtíðarstefnu í málaflöknum þar sem samvinna og samráð tengdra aðila er höfð að leiðarljósi. Verkefni ársins 2010 sem fjallað er um hér að framan eru liður í að ná þessu markmiði.

ALLT FYRIR VEIÐINA í Intersport Bildshöfða

 INTERSPORT

Bíldshöfða 20 / Sími: 585 7235 og 585 7239 / veidi@intersport.is
Opíð: mán. - fös. 10 - 19. lau. 10 - 18. sun. 12 - 18

Refa- og minkaveiði

Árið 2011 mun ríkið hætta að taka þátt í að greiða með refaveiðum en endurgreiðslur vegna minkaveiða verða óbreyttar. Umhverfisstofnun hefur nú sent sveitarfélögum landsins bréf þess efnis að þau geti ekki vænst þess að fá endurgreiðslur vegna refaveiða á næsta ári, enda sé búið að fella niður fjárveitinguna í fjárlagafrumvarpinu, en hún var samtals um 17 milljónir króna í ár. Hins vegar er áfram gert ráð fyrir því að styrkja minkaveiðar áfram með samsvarandi framlagi og var 2010.

Í greinargerð fjárlagafrumvarpsins kemur fram, að niðurfelling styrkja til refaveiða sé líður í markmiði umhverfisráðuneytisins að mæta markmiði ríkisstjórnarinnar um lækkan ríkisútgjalda.

Sveitarfélögin ráða menn til refa- og minkaveiða. Sveitarfélögin sjá um að greiða ráðnum veiðimönnum fyrir veiðarnar en það er misjafnt milli sveitarfélaga hvort eða hve mikið þau greiða fyrir dýr sem

Umhverfisstofnun hefur sent sveitarfélögum landsins bréf þess efnis að þau geti ekki vænst þess að fá endurgreiðslur vegna refaveiða á næsta ári

óráðnir menn skila inn. Skilyrði þess að fá greitt fyrir dýr er að skotti sé skilað inn en hyggist menn fá greitt fyrir unnið dýr þarf að hafa samband við sveitarfélagið þar sem dýrið var unnið.

Árlega auglýsir Umhverfisráðuneytið viðmiðunartaxta sem ákvarðaður er út frá þeirri upphæð sem áætluð var í málaflökkin á fjárlögum ársins og veiðum undangenginna ára. Uppgjörstímabilið er 1. september til 31. ágúst vegna veiða undangengins árs en í október senda sveitarfélög Umhverfisstofnun veiðiskýrslur og reikninga tímabilsins. Umhverfisstofnun fer yfir skýrslur og reikninga tímabilsins og greiðir sveitarfélögum allt að helmingi viðmiðunartaxtans. Ljóst er að þar sem ríkið hættir að taka þátt í niðurgreiðslu vegna refaveiða verða sveitarfélög að endurskoða með hvaða hætti staðið er að veiðunum.

Refa- og minkaveiðar

Tölurnar eru samantekt sem nær yfir tímabilið 1957-2010

Refaveiði

Minkaveiði

Árið 2010 bárust skýrslur frá 69 sveitarfélögum vegna refa og minkaveiða. Uppgjörstímabilið er frá 1. september til 31. ágúst árið eftir. Mótframlag ríkisins vegna refaveiða árið 2010 var um 15,8 milljónir og um 11,4 milljónir vegna minkaveiða.

Sundurliðuð refaveiði 1998-2010

	Hlauparefir	Grendýr	Yrðlingar	Samtals
2010	2.890	1.270	2.219	6.379
2009	3.540	1.121	2.084	6.745
2008	3.092	1.089	2.259	6.440
2007	2.397	939	1.908	5.244
2006	2.687	858	1.875	5.420
2005	2.151	991	2.183	5.325
2004	2.340	1.084	2.264	5.688
2003	2.154	833	1.845	4.832
2002	2.571	790	1.907	5.268
2001	1.860	881	1.936	4.677
2000	1.899	757	1.812	4.468
1999	2.073	731	1.769	4.573
1998	1.476	629	1.669	3.774

Yfirlit refa- og minkaveiða 2007-2010

	Refir			Minkar		
	2010	2009	2008	2010	2009	2008
Veidd dýr	6.379	6.745	6.440	3.702	4.818	5.423
Vinnustundir	14.047	15.089	13.155	6.458	9.120	11.085
Eknir km	72.022	73.605	58.195	48.993	68.730	75.151
Kostnaður millj.kr	87	89	68	28	37	38
Kostn. pr.veitt dýr	13.664	13.725	12.967	7.652	7.615	7.039
Vinnustundir pr. veitt dýr	2,2	2,3	2,5	1,7	1,9	2,0
Eknir km. pr. veitt dýr	11,3	11,4	11,1	13,2	14,3	13,9

Í þessum tölum eru ekki tölurnar úr minkaveiðitakinu í Eyjafirði og á Snæfellsnesi.

Ljósmynd: Einar Guðmann - guðmann.is

Úthlutanir úr veiðikortasjóði

Árið 2010 var úthlutað úr Veiðikortasjóði af rekstrarafgangi ársins 2009 til eftirfarandi verkefna:

Heiti	Upphæð	Stofnun	Styrkþegi
Rannsóknir á lunda við Ísland	2.443.100,-	Náttúrustofa Suðurlands	Erpur S. Hansen
Heiðargæsavarpis í Þjórsárverum og Guðlaugstungum	4.800.000,-	Náttúrufræðist. Íslands	Kristinn H. Skarphéðinsson
Aldursgreining gæsa í sárum	1.407.000,-	Náttúrustofa Austurl.	Halldór W. Stefánsson
Breytileiki í gæðum varpbúsvæða grágæsa	1.000.000,-	Háskólasetur Suðurlands	Tómas G. Gunnarsson
Vöktun á unghlutfalli í veiðistofnum gæsa og anda	2.056.000,-	Verkís	Arnór Þ. Sigfússon
Rjúparannsóknir 2009-2010	16.000.000,-	Náttúrufræðist. Íslands	Ólafur K. Nielsen
Gerð kennslumyndbands við veiðar	500.000,-	Bjarmaland	Snorri H. Jóhannesson
Vöktun refastofnsins	2.800.000,-	Háskóli Íslands	Páll Hersteinsson
Samtals:	31.006.100,-		

Útgefin veiðikort 1995-2010

Fjöldi útgefinna veiðikorta, tekjur og kostnaður.

Ár	Fj. Umsókna	Útg. veiðikort	Greidd veiðikort	Tekjur	Rekstrarkostn.
1995	11.572	11.516	11.208	16,8	6,9
1996	12.764	12.664	12.496	18,75	6,9
1997	11.601	11.422	11.202	16,9	6,3
1998	10.871	10.671	10.556	16,8	4,8
1999	10.914	10.655	10.435	16,7	5,5
2000	10.909	10.588	10.503	19,9	5,6
2001	11.096	10.613	10.452	19,8	5,5
2002	11.203	10.685	10.619	20,2	5,7
2003	9.927	8.518	8.507	18,7	6,8
2004	8.119	7.725	7.720	16,7	7,9
2005	10.542	10.512	10.495	23,1	8,6
2006	10.382	10.032	10.028	22,1	9,2
2007	10.821	10.211	10.210	22,5	9,8
2008	11.347	10.430	10.424	24,9	12,0
2009	13.755	12.421	12.400	48,4	16,8
2010	13.593	12.926	12.838	48,0	15,4

Skilahappdrætti 2011

Veiðimenn sem skila veiðiskýrslum fyrir lok dags 15. febrúar eiga möguleika á happdrættisvinningi. Dregið var úr 7.126 skýrslum að þessu sinni.

1. Verðlaun

Garmin Dakota 10 GPS staðsetningartæki með Íslandskorti að verðmæti kr. 68.800,-

Vinningshafi:

Óskar Halldór

Tryggvason

Fellsseli

641 Húsavík

2.-10. Verðlaun

Bækur eftir Einar Guðmann:
Skotvopnabókin og Veiðar á villtum fuglum og spendýrum.

Gunnar Bóasson

Túngötu 5
640 Húsavík

Hörður Lillendahl

Vesturási 2
110 Reykjavík

Jón Berharð Kárason

Hamarsgötu 25
750 Fáskrúðsfjörður

Ívar Örn Helgason

Laufbrekku 25
200 Kópavogur

Einar Ísfeld Ríkharrðsson

Baugakór 5
203 Kópavogur

Runólfur Björn Gíslason

Lyngheiði 21
810 Hveragerði

Karl Á Rögnvaldsson

Faxatúni 19
210 Garðabær

Jónas Jónasson

Fellahvarfi 17
203 Kópavogur

Marinó Óli Sigurbjörnsson

Seljateigur
730 Reyðarfjörður

Greining á gæsavængjum úr veiði

Árið 1993 hóf ég að safna vængjum af öndum og gæsum frá veiðimönnum til aldursgreininga á veiðinni. Vængjunum hefur verið safnað víðsvegar að af landinu og verið flokkaðir eftir tegundum og aldursþópum, þ.e. annars vegar ungfuglar á fyrsta ári og hins vegar eldri fuglar. Frá upphafi verkefnisins hafa alls verið aldursgreindar rúmlega 25 þúsund gæsir og þar af tæplega 13 þúsund frá 2003.

Markmið þessara rannsókna er að vakta varpárangur veiðistofnanna en hlutfall unga í veiði gefur vísbendingu um það hvernig varp tegundanna hefur gengið. Söfnun og greining anda- og gæsavængja hefur farið fram nær samfellt síðan 1993, þó féll greining niður 2001 og 2002.

Helstu niðurstöður eru þær að góð samsvörum er milli unghlutfalls í

Ljósmynd: Einar Guðmann - gudmann.is

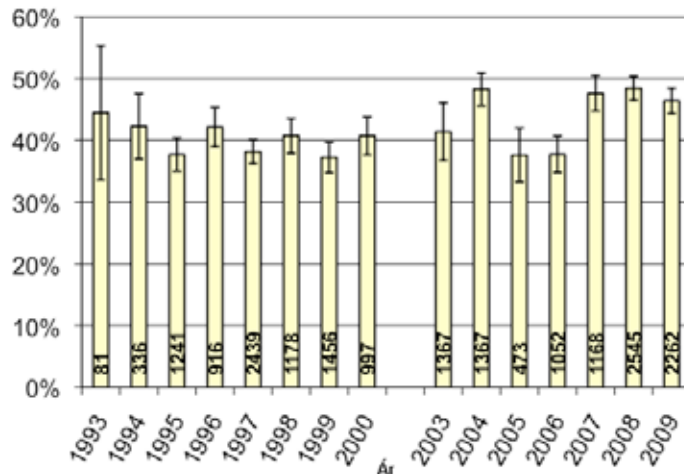
Grágæs

veiði og þess sem mælt er af breskum vísindamönnum í gæsaþópum á vetrarstöðvunum sem bendir til

að báðar aðferðir gefi okkur góða vísitölu yfir ungaframleiðslu í stofnunum. Ungahlutfall er nokkuð mismunandi eftir tegundum. Það er hæst hjá grágæs, um 42%, nokkuð lægra hjá heiðagæs eða um 30%

og hjá blesgæs var það um 33% á meðaltali þó síðustu árin sem blesgæs var veidd hafi hlutfallið lækkað mjög. Hjá helsingjanum er hlutfallið um 28%.

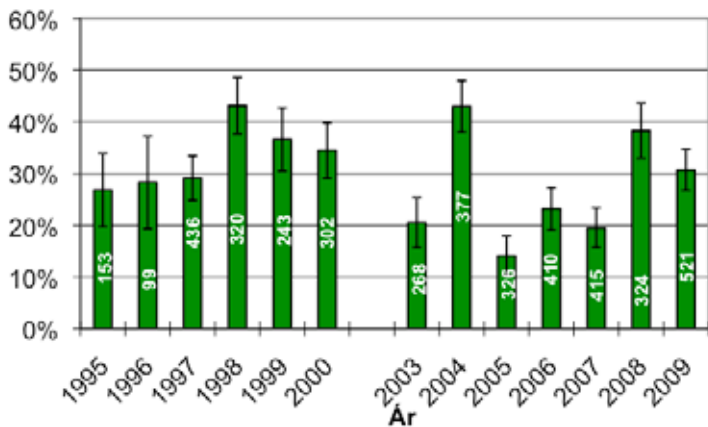
Hlutfall unga í grágæsaveiðinni 2008 er það hæsta sem sést hefur og svipað því sem var 2004 og 2007 en árið 2009 er það fjórða hæsta sem sést hefur.

1. mynd. Hlutfall grágæsaunga í vængjasýnum. Sýnastærð árs er tilgreind í hverri súlu og sýnd eru 95% vikmörk hlutfallsins.

Hlutfall unga í grágæsveiðinni 2008 er það hæsta sem sést hefur og svipað því sem var 2004 og 2007 en árið 2009 er það fjórða hæsta sem sést hefur (sjá mynd 1). Þetta bendir til að varpárangur gæsanna hafi verið með besta móti sumarið 2009 og er það þriðja árið í röð sem góður varpárangur er eftir tvö mögur ár þar á undan. Því má búast við að stofninn gæti vaxið, en niðurstaðna talninga frá haustinu 2009 og mælinga á

ungahlutfalli á vetrarstöðvum er ekki að vænta frá Wildfowl & Wetlands Trust (WWT) fyrr en haustið 2010. Þess ber þó að geta að veiðar á grágæs hafa verið að aukast mjög síðastliðin 2 ár og samkvæmt veiðitólum frá Umhverfisstofnun var veiðin rúm 45 þúsund fuglar árið 2008 og yfir 50 þúsund 2009. Þessi mikla aukning á veiðinni gæti því valdið því að stofninn standi í stað þó ungaframleiðslan sé mikil.

2. mynd. Hlutfall heiðagæsaunga í vængjasýnum. Sýnastærð árs er tilgreind í hverri súlu og sýnd eru 95% vikmörk hlutfallsins.

Hlutfall unga í heiðagæsveiðinni árið áður var það þriðja hæsta sem mælst hefur frá upphafi og virðist sem varþangur heiðagæsa sumarið 2008 hafi verið mjög góður eftir þrjú nokkuð mögur ár en heldur minni árið 2009 (sjá mynd 2). Þó má búast við að heiðagæsastofninn vaxi enn á árinu 2009 en stofninn hefur verið í uppsveflu frá aldamótum samkvæmt talningum WWT (Mitchell 2008).

Ef vængir eru sendir til okkar þá óskum við eftir að alltaf sé sendir vængir sömu megin af fuglunum, t.d. hægri vængir og gætið þess að geyma þá ekki í plastpokum þar sem þeir úldna þar fljótt.

Á árunum 1995 til 2000 var meðalungahlutfall helsingja í veiðinni 25,9% sem er lægsta unghlutfallið af þeim þremur tegundum gæsa sem heimilt er að veiða hér á landi (Morten Frederiksen og Arnór Þ. Sigfússon 2004). Meðalungahlutfall frá 1995-2009 er heldur hærra eða um 28% (95% öryggismörk; 22-34%), sem er svipað og hjá heiðagæsinni. Þar sem veiðar á blesgæsum voru

Ljósmynd: Einar Guðmann - guðmannis

bannaðar 2006 eru hlutföll unga sem fyrir 2006 til 2009 mæld með fjarsjá á ökrum og túnnum þannig að þau eru ekki sambærileg við fyrri athuganir. Ungahlutfall í veiðinni 2005 var nokkuð gott samanborið við árin þar á undan, en hafa verður í huga að sýnastærð var með minna móti. Árið 2006 var svo aldurshlutfallið í ökrum og túnnum einungis um 7% sem er mjög lélegt en heldur betra 2007 eða um 10%. Næstu tvö árin, 2008 og 2009 nær svo unghlutfallið í um 15% en talið er að hlutfall unga í stofni blesgæsa þurfi að vera yfir 15% til að stofninn nái að vega upp á móti afföllum og stækka. Eftir friðun hér 2006 hætti blesgæs að fækka og hefur staðið í stað en unghlutfall síðustu 2 ár gefur vonir um að hann gæti jafnvel rétt eitthvað úr kútnum.

Lokaorð

Eins og sagði að framan þá væru þessar athuganir ekki mögulegar nema með dyggri aðstoð veiðimanna.

Auglýst er eftir vængjum í veiðidagbók Umhverfisstofnunar auk þess sem Hjálmar Ævarsson hjá Hlað hefur góðfúslega leyft okkur að auglýsa eftir vængjum á spjallinu á hlað.is og Gísli Hjörleifsson hefur birt auglýsingu frá okkur á veidimadur.is.

Ef vængir eru sendir til okkar þá óskum við eftir að alltaf séu sendir vængir sömu megin af fuglunum, t.d. hægri vængir og gætið þess að geyma þá ekki í plastpokum þar sem þeir úldna þar fljótt. Eins mætum við á staðinn ef því verður við komið, en ég er staðsettur í Reykjavík og Halldór Walter Stefánsson á Egilsstöðum. Hægt er að hafa samband við okkur símleiðis í síma 843 4924 (APS) eða 846 5856 (HWS) og einnig með tölvupósti á ats@verkis.is (APS) eða doco@mi.is (HWS). Séu vængir sendir með flugi eða flutningaþjónustu þá greiðum við sendingakostnað og er heimilisfangið:

Arnór Þ. Sigfússon
Verkis, Ármúla 4
108 Reykjavík

Rannsóknir á varpvistfræði grágæsa

Á Íslandi verpa tvær tegundir svokallaðra grárra gæsa: grágæs (*Anser anser*) og heiðagæs (*Anser brachyrhynchus*) og er mun meira veitt af grágæs. Miðað við veiðitölur (ust.is), veiða íslenskir veiðimenn um 35 þúsund grágæsir í meðalári. Að auki veiða Bretar óþekktan fjölda grágæsa af íslenskum uppruna sem þó telja líklega nokkur þúsund. Talið er að stofn íslenskra grágæsa sé um 110 þúsund fuglar um þessar mundir (Mitchell 2010) svo ljóst er að veiðiálag á grágæs er gríðarmikið. Skipulag

slíkra hlunninda verður að taka mið af stærð stofna og vistfræði þeirra ef nýta á stofnana af ábyrgð. Fyrsta skrefið er að greina uppsprettuna svo hana megi varðveita, þ.e. vita hversu mikið verður til af fuglum og hvaða svæði framleiða mest. Næsta skref er að greina hvernig ferðalög fugla standa undir veiðanlegum

stofnum á tilteknum veiðisvæðum og hvernig dreifing fugla skarast við aðra hagsmuni í landnotkun. Á sumum svæðum er væntanlega verulegur innflutningur fugla annars staðar frá (t.d. í grágæsaveiðum seint á haustin á Suðurlandi) sem heldur uppi veiði en á öðrum svæðum er líklega einkum veitt úr staðbundnum varpstofnum (t.d. víða um norðanvert landið).

Grágæs verpur nær eingöngu á láglandi þar sem búsvæðaval og dreifing m.t.t. landslags er nokkuð þekkt (Tómas Grétar Gunnarsson o.fl. 2008) en ekki er vitað hver breytileiki er í varpárangri milli landshluta og búsvæða. Á veiðitíma eru grágæsir einkum veiddar á ræktuðu landi á láglandi þar sem sókn er mikil allt frá upphafi veiðitíma 20. ágúst þar til flestar grágæsir eru farnar af landi brott seinni

hluta nóvember í flestum árum. Til að tryggja sjálfbæra nýtingu á dýrastofnum þarf vöktun á helstu þáttum sem takmarka stærð stofna og góðan skilning á orsökum affalla og stjórnun ungaframleiðslu. Hvað varðar stofn íslenskra grágæsa þá fara fram stofnmælingar með talningum utan varptíma (Frederiksen o.fl. 2004).

Tengsl búsvæðavals og varpárangurs eru óþekkt en slík vitneskja myndi gera kleyft að forgangsráða búsvæðum eftir mikilvægi fyrir grágæs.

Grágæsir

Þá eru útbreiðsla og búsvæðaval á vetrarstöðvunum í Bretlandi vel þekkt (Swann o.fl. 2005). Vísitölur á meðalvarpárangur hvers árs fást með því að skoða unghlutfall á vetrarstöðvum eftir skotveiðar á Íslandi og afföll á haustfari og síðustu ár einnig með mælingum á aldurshlutfalli í veiði (Frederiksen o.fl. 2004, Arnór Þórir Sigfússon 2010). Af þeim þáttum sem verka á varpstöðvum hefur varpárangur mest að segja um framvindu stofnsins en hann ræðst sennilega fyrst og fremst af framboði hentugra búsvæða í góðu ástandi og hvernig varpfuglar dreifast milli þessara búsvæða. Tengsl búsvæðavals og varpárangurs eru óþekkt en slík vitneskja myndi gera kleyft að forgangsráða búsvæðum eftir mikilvægi fyrir grágæs. Auk almenns náttúruverndargildis, myndi það auðvelda landeigendum

og yfirvöldum að haga landnotkun m.t.t. þeirra hagsmuna sem tengjast nýtingu grágæsa. Jafnframt gætu ferðaþjónustuaðilar kynnst betur möguleikum sínum á að þjónusta skotveiðimenn, og landeigendur tekið sig saman um að varðveita bestu varplönd grágæsa eftir því sem hægt er. Á Íslandi stafar búsvæðum grágæsar líklega helst ógn af breyttu landnýtingarmynstri á láglandi, t.d. aukinni skógrækt, ásókn í umsvif nálægt vatnsvegum (t.d. sumarhús og fiskirækt), truflun vegna aukinnar umferðar ferðamanna og aukinni ræktun í varpbúsvæðum tegundarinnar (Tómas Grétar Gunnarsson o.fl. 2006, Tómas Grétar Gunnarsson o.fl. 2008). Einnig er ófyrirséð hvaða áhrif beislun vatnsfalla hefur á láglandi, s.s. Þjórsár og vatna á Héraði, en vel er þekkt hvernig slíkar framkvæmdir geta breytt

dýrasamfélögum á bökkum ána (t.d. Nilsson og Dynesius 1994).

Sumarið 2009 fékkst styrkur úr Veidikortasjóði til að kanna tengsl búsvæðavals og varpárangurs grágæsa á Suðurlandi. Forkönnun var gerð sem leiddi í ljós að grágæsir verpa afar dreift meðfram stórárm og í votlendi á Suðurlandi. Ekki var farið úr í eyjar í stórárm að þessu sinni en þar má gera ráð fyrir meiri þéttleika. Þá voru gæsir með unga taldar á vatnasviðum á S- og SV-landi. Alls voru taldar 1122 grágæsir frá miðjum júní fram í miðjan júlí og var unghlutfall um 45%. Meðalhlutfall unga í veiði að hausti 1993–2009 var 42% (Arnór Þórir Sigfússon 2010). Í bígærð er að útvíkka rannsóknirnar 2011–2012 og kanna einnig grágæsavarp á Breiðafirði og á Héraði og að auka átak á Suðurlandi. Stefnt er að því að bera saman varptíma, varpþéttleika og varpárangur milli lykilsvæða grágæsa á þessum stöðum. Með því má varpa nokkru ljósi á við hvaða aðstæður grágæsir framleiða mest af ungum og hvernig íslenski grágæsastofninn getur staðið undir þeirri miklu veiði sem hann gerir. Niðurstöðurnar munu nýtast til að forgangsráða svæðum til verndar grágæsum og vonandi gagnast til að stuðla að farsælli nýtingu í framtíðinni.

Tómas Grétar Gunnarsson¹ og Jón Einar Jónsson²

¹Rannsókn- og fræðasetur Háskóla Íslands á Suðurlandi, Tryggvatata 36, 800 Selfoss/ Gunnarsholt 851 Hella.

²Háskólasetur Snæfellsness. Hafnargata 3, 340 Stykkishólmur

Heimildir

Arnór Þórir Sigfússon 2010. Greining á gæsavængjum úr veiði. Skotvís 16: 7–13.

Frederiksen, M., R.D Hearn, C. Michell, A. Sigfússon, R.L. Swann & A.D. Fox 2004. The dynamics of hunted Icelandic goose populations: a reassessment of the evidence. – Journal of Applied Ecology 41: 315–334.

Mitchell, C. 2010. Status and distribution of Icelandic-breeding geese: results of the 2009 international census. Wildfowl & Wetlands Trust Report. Slimbridge.

Nilsson, C. & Dynesius, M. 1994. Ecological effects of river regulation on mammals and birds – a review. Regulated Rivers – Research and Management 9: 45–53.

Swann, R.L., Brockway, I.K., Frederiksen, M., Hearn, R.D., Mitchell, C. & Sigfússon A. 2005. Within-winter movements and site fidelity of Icelandic Greylag geese *Anser anser*. Bird Study 52: 25–36.

Tómas Grétar Gunnarsson, Jennifer A. Gill, Graham F. Appleton, Hersir Gíslason, Arnthor Gardarsson, Andrew R. Watkinson & William J. Sutherland 2006. Large-scale habitat associations of birds in lowland Iceland: Implications for conservation. Biological Conservation 128: 265–275.

Tómas Grétar Gunnarsson, Graham F. Appleton, Arnþór Garðarsson, Hersir Gíslason og Jennifer A. Gill 2008. Búsvæðaval og vernd grágæsa á láglandi. Bliki 29: 1–8.

ALLT Í SKOTVEIÐINA

Fjölbreytt úrval skotvopna frá heimsins bestu framleiðendum og allur annar búnaður sem skotveiðimenn þurfa á að halda. Komdu við hjá okkur áður en þú heldur til veiða.

FRAMTÝRA – SÁ

Særðir fuglar og hæfni veiðimanna

Talið er að á hverju ári missi skotveiðimenn frá sér ótítlekinn fjöldi særðra fugla. Ástæður þess geta verið misjafnar eftir atvikum en líklegt þykir að vanþekking á skotfærum og byssum ásamt skortur á hæfni veiðimanna ráði oft úrslitum. Misjafnt er hve mikið þessir fuglar eru særðir og í sumum tilfellum valda sárin ekki meiri skaða en svo að þeir geta flogið miklar vegalengdir og jafnvel á milli landa. Engu að síður eru fuglarnir særðir og bera þess lengi merki.

Skotveiðifélag Íslands og Umhverfisstofnun munu á þessu ári hrinda af stað átaki til að draga úr fjölda særðra fugla. Átakið mun meðal annars fela í sér að auðvelda veiðimönnum, byrjendum sem lengra komnum, að meta fjarlægðir og færið sem skotmark þeirra er í. Þá verða veiðimenn hvattir til þess að stunda æfingar á skotvöllum en víða um landið er að finna góða skotvelli þar sem skyttur geta lært og æft sig í listinni að skjóta fugl á flugi. Þá verður veiðimönnum kynnt hvernig mismunandi þrengingar virka í byssum og hvernig vindur getur haft

áhrif á dreifingu hagla. Einnig hver slagkraftur mismunandi haglastærða er á mismunandi færum og hvernig haglavöndurinn breytist eftir því sem fjarlægðin frá hlaupi að bráð eykst. Allt þetta ræður úrslitum um hvort bráð fellur örugglega í fyrsta skoti. Skotfimi er eins og hver önnur íþrótt, æfingin skapar meistarann og veiðimönnum ber siðferðileg skylda til að æfa sig áður en þeir fara með skotvopni til veiða. Jafnvel fáar ferðir „upp á skotvöll“ fyrir veiðitímabil breyta miklu um hæfni veiðimanna. Það er fátt eins ánægjulegt í upphafi tímabils og að nýta fyrstu færin sem gefast til fulls og því ættu allir veiðimenn að „hita upp“ áður en haldið er til veiða. Skotveiðimönnum er falið mikið traust þegar þeir öðlast leyfi til að veiða með skotvopni. Það fylgir því líka mikil ábyrgð að veiða dýr og taka líf þess. Allir veiðimenn eiga að gera það á eins skjótan hátt og auðið er og með sem minnstum kvölum fyrir bráðina. Afkoma veiðistofnanna er á ábyrgð okkar veiðimanna og þeir eru okkur dýrmæt auðlind. Án þeirra höldum við ekki til veiða og því ber okkur öllum að ganga um veiðilendur með virðingu, hvort heldur um er að ræða bráðina eða umhverfi hennar. Sé það haft í heiðri er hægt að stunda veiðar um ókomna tíð.

Ljósmynd: Einar Guðmann - gudmann.is

Stefnt verður að því að yta átakinu úr vör í sumar, áður en gæsaveiðitímabilið hefst. Þá verður fræðsluefni sett inn á heimasíðu SKOTVÍS, www.skotvis.is og www.ust.is.

Þá verða veiðimenn hvattir með auglýsingum, á vefsíðum og í fjölmiðlum til að æfa sig í skotfimi. Þetta verður hvatningarátak þar sem höfðað verður til þess að veiðimenn sýni ábyrgð og góða umgengni við veiðistofnana.

Góðir veiðifélagar styðja hver annan til að verða sífellt betri skyttur og betri veiðimenn. Því er tilvalið að veiðimenn fjölmenni til æfinga áður en haldið er til veiða.

Markmiðið er eins og áður segir að fækka særðum fuglum sem sleppa frá veiðimönnum. Eins og áður er hvatt til hóflegar veiði. Að lokum er við hæfi að rífa upp það sem fram kemur í 5. grein síðareglna SKOTVÍS:

- **Góður veiðimaður stærir sig ekki af feng sínum og keppir ekki við aðra um fjölda veiddra dýra.**
- **Þá er veiðidagur góður þegar hóflega er veitt, með talsverðri líkamlegri áreynslu, vakandi náttúruskyni og sært dýr liggur ekki eftir að kveldi.**

Aldurshlutföll rjúpna

Þekking á aldursamsetningu skiptir máli við að ráða í stofnstærð, stofnbreytingar og afföll rjúpna. Á sumrin má greina á milli rjúpuunga og fullorðinna rjúpna á stærð, þetta er hægt uns rjúpuungar eru um það bil tveggja mánaða gamlir. Fullvaxnar rjúpur má greina í tvo aldurshópa á lit handflugjaðra, annars vegar fugla á 1. ári og hins vegar eldri fugla. Íslenski rjúpnastofninn er vaktaður og hluti af því verkefni er að aldursgreina marktækt sýni úr stofni þrisvar sinnum á ári: síðsumars, á haustin og vorin. Hér verður fjallað um árangur aldursgreininga úr rjúpnaaflla síðustu ár og dæmi gefin um hvernig aldurshlutföll hafa verið notuð við að ráða í stofnbreytingar rjúpunnar.

Aldurshlutföll á veiðitíma

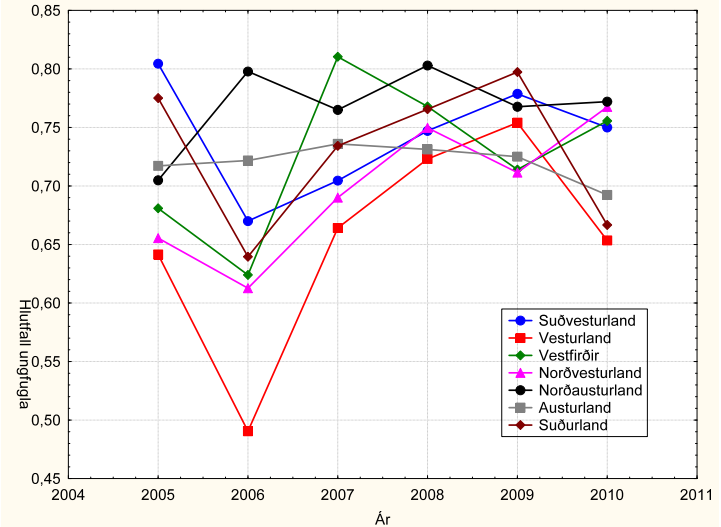
Mælingar hófust 1963 og um 113.000 fuglar hafa verið aldursgreindir. Þessi gögn, ásamt með niðurstöðum talninga og veiðiskýrslna, hafa t.d. verið notuð til að reikna út heildarstofnstærð rjúpunnar í landinu (sjá viðauka 2 í Kjartan Magnússon o.fl. 2004). Nokkur göt eru í gagnaröðinni en hún er samfelld frá 1988 ef undan eru skilin friðunarárin tvö (2003 og

2004). Sýni til aldursgreininga hafa fengist frá veiðimönnum og yfirleitt þá þannig að þeir hafa sent inn vængi. Aldurshlutföll í aflla eru breytileg innan árs á milli landshluta, og innan landshluta á milli ára (1. mynd). Lægst hefur hlutfall unga verið rétt innan við 50% og hæst rúmlega 80%.

Hlutfall ungfugla, samandregið fyrir landið allt, var mjög hátt um miðbik 9. áratugarins, og svo aftur um miðjan 10. áratuginn, og enn aftur síðari hluta 1. áratugar nýháfinnar aldar (2. mynd). Hlutföllin virðast rísa og hníga og það er fróðlegt að bera þau saman við stofnvísitölu rjúpunnar. Samkvæmt þeirri mynd er hlutfall ungfugla hæst í uppsveiflunni og er byrjað að falla áður en hámarki er náð (sjá árin 1986, 1998 og 2010 í 2. mynd). Þessar kerfisbundnu breytingar á hlutföllum ungfugla í stofni endurspeglar breytingar á afföllum þessa aldurshóps. Takið eftir því að stofnvöxtur í kjölfar friðunar 2003 og 2004 á sér annan aðdraganda en í öðrum uppsveiflum, meira um það hér að neðan.

Umframafföll ungfugla – $Z_{x,w}$ -dánarstuðullinn

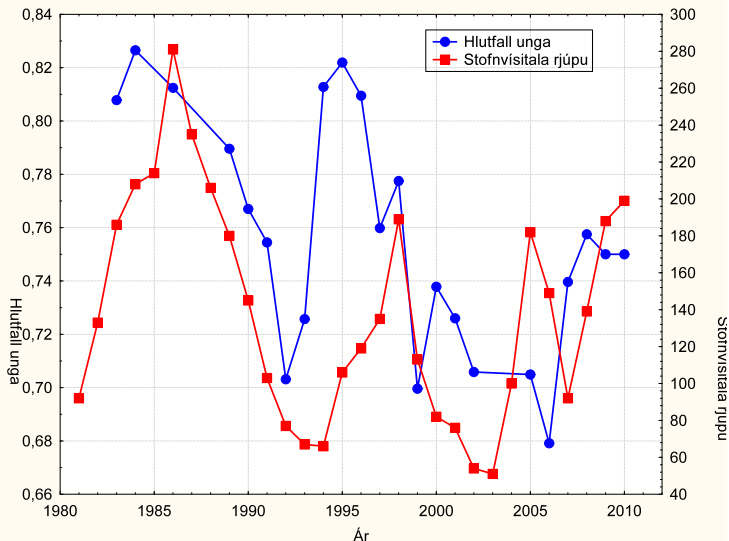
Í skýrslu um stofnlíkan fyrir rjúpu er sýnt hvernig hægt er að nota talningar og aldurshlutföll til að meta dánarstuðla rjúpunnar (Kjartan

1. mynd. Breytingar á aldurshlutföllum í rjúpnaaflla 2005 til 2010, sundurgreint eftir landshlutum. Athugið að gildin fyrir 2010 eru bráðabirgðatölur sem örugglega eiga eftir að breytast þegar sýnið er fullkomnað.

G. Magnússon o.fl. 2004). Einn þessara stuðla er kallaður $Z_{x,w}$ – dánarstuðullinn og hann lýsir þeim afföllum sem ungfuglar verða fyrir og eru umfram afföll fullorðinna fugla. Í 3. mynd má sjá breytingar á þessum stuðli 1981–2010 á Norðausturlandi. Samkvæmt stofnlíkaninu er það þessi stuðull sem í lýðfræðilegum skilningi knýr áfram stofnsveiflu rjúpunnar. Við vitum ekki hvaða öfl búa þar að baki, en fálkinn er örugglega einn

áhrifavaldanna. Það er fróðlegt að bera breytingar á stuðlinum saman við stofnbreytingar rjúpunnar, þá kemur í ljós að hann breytist í takt við stofnsveiflu rjúpunnar en hnikað þannig að vægi hans er mest tveimur til fjórum árum eftir hámarksár. Í þessu sambandi er fróðlegt að skoða uppsveifluna í kjölfar friðunaráranna 2003 og 2004, það verða engar þær breytingar á þessum dánarstuðli sem skýra þá uppsveiflu. Það var annar

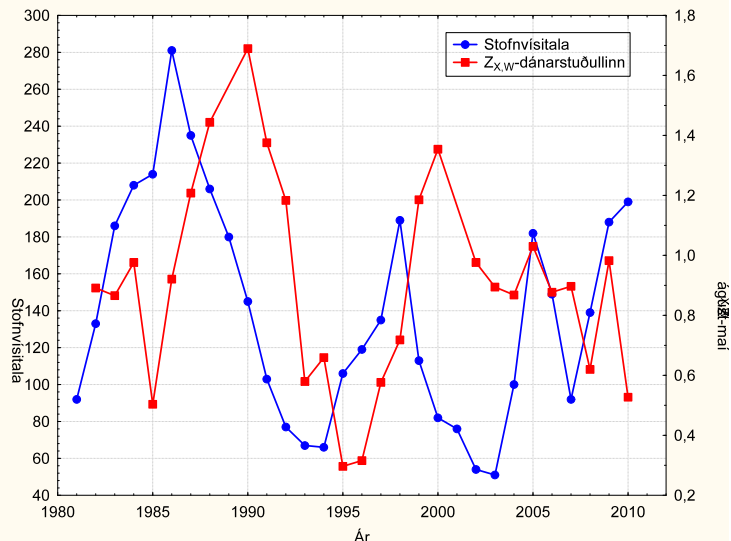

2. mynd. Breytingar á aldurshlutföllum í rjúpnastofninum á veiðitíma, samandregið fyrir landið allt, og stofnvisitala rjúpunnar á Norðausturlandi 1981 til 2010. Stofnvisitalan er samtala karra á 6 talningasvæðum í Suður- og Norður-Þingeyjarsýslu.

dánarstuðull sem breyttist þessi tvö ár, stuðull sem er sameiginlegur aldurshópnum og skotveiðar eru hluti af þeim stuðli. Þessi aukning er því ekki af sama lýðfræðilega toga og náttúruleg uppsveifla stofnsins. Það er fyrst núna 2007/2008 og svo aftur 2009/2010 sem umframafföllin lækka, og þessi uppsveifla sem hófst um norðanvert landið 2007/2008 er hliðstæð „hefðbundnum“ uppsveiflum í rjúpnastofninum.

Veiðimenn takið þátt!

Mat á aldurshlutföllum í rjúpnastofninum er mikilvægur liður í vöktun rjúpnastofnsins. Veiðimenn hafa tekið þátt í þessu verkefni, bæði við unगतalningar en þó sérstaklega með því að senda vængi inn til aldursgreininga. Mikilvægt er að efla þessi tengsl veiðimanna og fræðimanna og ég hvet alla til að leggja sitt að mörkum, hvort sem

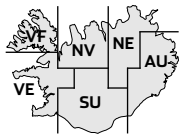
3. mynd. Breytingar á ZX,W-dánarstuðlinum og stofnvisitala rjúpunnar 1981 til 2010. Byggt á gögnum úr Þingeyjarsýslu. Stofnvisitalan er samtala karra á 6 talningasvæðum og dánarstuðullinn er reiknað miðað við aldurshlutföll í byrjun ágúst ár t og lok apríl ár t+1.

það er að senda inn vængi eða taka þátt í talningum. Slíkt samstarf er gefandi og ekki spillir að tilgangur þessara mælinga er eitthvað sem allir unnendur rjúpunnar hafa áhuga á: að skilja stofnbreytingar rjúpunnar og tryggja sjálfbærar nýttjar rjúpnastofnsins.

Heimild:

Kjartan G. Magnússon, Jenný Brynjarsdóttir, Ólafur K. Nielsen 2004. Population cycles in rock ptarmigan *Lagopus muta*: modelling and parameter estimation. Raunvísindastofnun Háskólans. RH-19-2004.

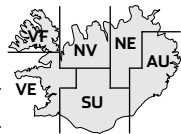
Veðistaður: _____ Dags: _____
 Landeigandi: _____ Sími: _____
 Vindátt: _____ Veður: _____
 Annað: _____ Skotanotkun: _____

VEIÐISVÆÐI
 Merktu við svæði

Tegund	kk ung.	kk fullu.	kvk ung.	kvk fullu.	Samtals

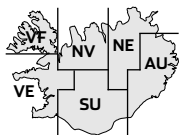
Veðistaður: _____ Dags: _____
 Landeigandi: _____ Sími: _____
 Vindátt: _____ Veður: _____
 Annað: _____ Skotanotkun: _____

VEIÐISVÆÐI
 Merktu við svæði

Tegund	kk ung.	kk fullu.	kvk ung.	kvk fullu.	Samtals

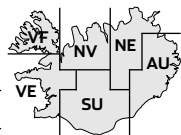
Veðistaður: _____ Dags: _____
 Landeigandi: _____ Sími: _____
 Vindátt: _____ Veður: _____
 Annað: _____ Skotanotkun: _____

VEIÐISVÆÐI
 Merktu við svæði

Tegund	kk ung.	kk fullu.	kvk ung.	kvk fullu.	Samtals

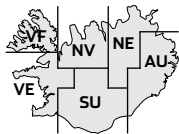
Veðistaður: _____ Dags: _____
 Landeigandi: _____ Sími: _____
 Vindátt: _____ Veður: _____
 Annað: _____ Skotanotkun: _____

VEIÐISVÆÐI
 Merktu við svæði

Tegund	kk ung.	kk fullu.	kvk ung.	kvk fullu.	Samtals

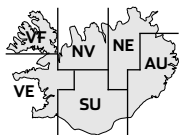
Veðistaður: _____ Dags: _____
 Landeigandi: _____ Sími: _____
 Vindátt: _____ Veður: _____
 Annað: _____ Skotanotkun: _____

VEIÐISVÆÐI
 Merktu við svæði

Tegund	kk ung.	kk fullu.	kvk ung.	kvk fullu.	Samtals

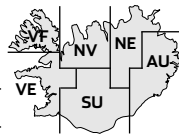
Veðistaður: _____ Dags: _____
 Landeigandi: _____ Sími: _____
 Vindátt: _____ Veður: _____
 Annað: _____ Skotanotkun: _____

VEIÐISVÆÐI
 Merktu við svæði

Tegund	kk ung.	kk fullu.	kvk ung.	kvk fullu.	Samtals

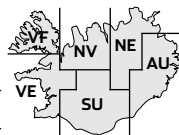
Veðistaður: _____ Dags: _____
 Landeigandi: _____ Sími: _____
 Vindátt: _____ Veður: _____
 Annað: _____ Skotanotkun: _____

VEIÐISVÆÐI
 Merktu við svæði

Tegund	kk ung.	kk fullu.	kvk ung.	kvk fullu.	Samtals

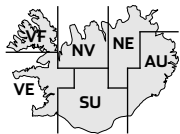
Veðistaður: _____ Dags: _____
 Landeigandi: _____ Sími: _____
 Vindátt: _____ Veður: _____
 Annað: _____ Skotanotkun: _____

VEIÐISVÆÐI
 Merktu við svæði

Tegund	kk ung.	kk fullu.	kvk ung.	kvk fullu.	Samtals

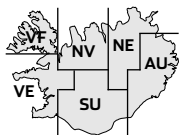
Veðistaður: _____ Dags: _____
 Landeigandi: _____ Sími: _____
 Vindátt: _____ Veður: _____
 Annað: _____ Skotanotkun: _____

VEIÐISVÆÐI
 Merktu við svæði

Tegund	kk ung.	kk fullu.	kvk ung.	kvk fullu.	Samtals

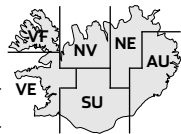
Veðistaður: _____ Dags: _____
 Landeigandi: _____ Sími: _____
 Vindátt: _____ Veður: _____
 Annað: _____ Skotanotkun: _____

VEIÐISVÆÐI
 Merktu við svæði

Tegund	kk ung.	kk fullu.	kvk ung.	kvk fullu.	Samtals

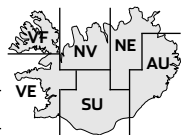
Veðistaður: _____ Dags: _____
 Landeigandi: _____ Sími: _____
 Vindátt: _____ Veður: _____
 Annað: _____ Skotanotkun: _____

VEIÐISVÆÐI
 Merktu við svæði

Tegund	kk ung.	kk fullu.	kvk ung.	kvk fullu.	Samtals

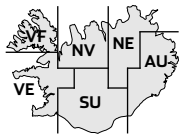
Veðistaður: _____ Dags: _____
 Landeigandi: _____ Sími: _____
 Vindátt: _____ Veður: _____
 Annað: _____ Skotanotkun: _____

VEIÐISVÆÐI
 Merktu við svæði

Tegund	kk ung.	kk fullu.	kvk ung.	kvk fullu.	Samtals

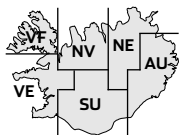
Veiðistaður: _____ Dags: _____
 Landeigandi: _____ Sími: _____
 Vindátt: _____ Veður: _____
 Annað: _____ Skotanotkun: _____

VEIÐISVÆÐI
 Merktu við svæði

Tegund	kk ung.	kk fullu.	kvk ung.	kvk fullu.	Samtals

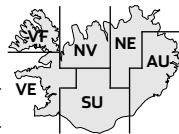
Veiðistaður: _____ Dags: _____
 Landeigandi: _____ Sími: _____
 Vindátt: _____ Veður: _____
 Annað: _____ Skotanotkun: _____

VEIÐISVÆÐI
 Merktu við svæði

Tegund	kk ung.	kk fullu.	kvk ung.	kvk fullu.	Samtals

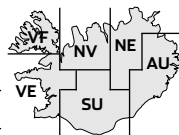
Veiðistaður: _____ Dags: _____
 Landeigandi: _____ Sími: _____
 Vindátt: _____ Veður: _____
 Annað: _____ Skotanotkun: _____

VEIÐISVÆÐI
 Merktu við svæði

Tegund	kk ung.	kk fullu.	kvk ung.	kvk fullu.	Samtals

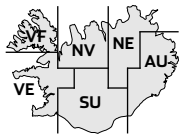
Veiðistaður: _____ Dags: _____
 Landeigandi: _____ Sími: _____
 Vindátt: _____ Veður: _____
 Annað: _____ Skotanotkun: _____

VEIÐISVÆÐI
 Merktu við svæði

Tegund	kk ung.	kk fullu.	kvk ung.	kvk fullu.	Samtals

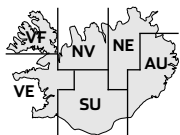
Veðistaður: _____ Dags: _____
 Landeigandi: _____ Sími: _____
 Vindátt: _____ Veður: _____
 Annað: _____ Skotanotkun: _____

VEIÐISVÆÐI
 Merktu við svæði

Tegund	kk ung.	kk fullu.	kvk ung.	kvk fullu.	Samtals

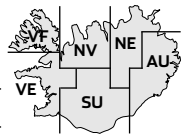
Veðistaður: _____ Dags: _____
 Landeigandi: _____ Sími: _____
 Vindátt: _____ Veður: _____
 Annað: _____ Skotanotkun: _____

VEIÐISVÆÐI
 Merktu við svæði

Tegund	kk ung.	kk fullu.	kvk ung.	kvk fullu.	Samtals

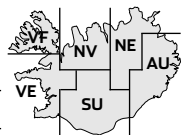
Veðistaður: _____ Dags: _____
 Landeigandi: _____ Sími: _____
 Vindátt: _____ Veður: _____
 Annað: _____ Skotanotkun: _____

VEIÐISVÆÐI
 Merktu við svæði

Tegund	kk ung.	kk fullu.	kvk ung.	kvk fullu.	Samtals

Veðistaður: _____ Dags: _____
 Landeigandi: _____ Sími: _____
 Vindátt: _____ Veður: _____
 Annað: _____ Skotanotkun: _____

VEIÐISVÆÐI
 Merktu við svæði

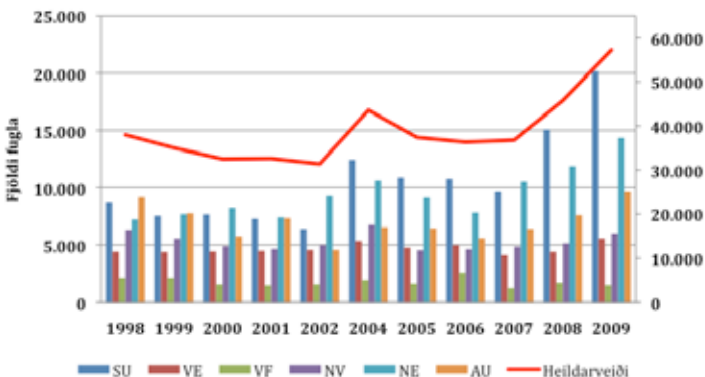
Tegund	kk ung.	kk fullu.	kvk ung.	kvk fullu.	Samtals

Veiðar á gæsum

Veiðar á gæsum hafa verið mjög vinsælar undan farin ár meðal skotveiðimanna. Þeim veiðimönnum sem veiða gæsir hefur fjölgað töluvert síðustu ár sem hefur haft þær afleiðingar í för með sér að erfiðara er fyrir veiðimenn að komast í gott gæsaland. Þessar breytingar eiga sérstaklega við um grágæsina. Í þessari umfjöllun verður farið yfir veiðarnar frá því skráningar hófust eftir svæðum. Eingöngu verður fjallað um veiðar á grágæs, heiðagæs og helsingja en ekki verður fjallað um blesgæs þar sem hún hefur notið tímabundinnar friðunar síðan 2006.

Mikil aukning hefur verið í grágæsaveiði síðustu ár líkt og sjá má mynd 1 og er hugsanlegt að sölubann á rjúpu hafi þar einhver áhrif. Mestur þungi veiðanna er á suður- og norðausturlandi þar sem um 60 % af grágæsinni er veidd. Grágæsastofninn hefur verið metinn um 108 þúsund fuglar og er veiðin því tæp 50% af stofninum. Ljóst er að grágæsastofninn ber ekki slíkar veiðar til lengdar en það er líka spurning hvort stofn grágæsa sé vanmetinn og þarfnist því enn ítrarlegri og viðameiri rannsókna en framkvæmdar eru í dag.

Grágæs

Mynd 1. Heildarveiði á grágæs og veiði eftir landshlutum.

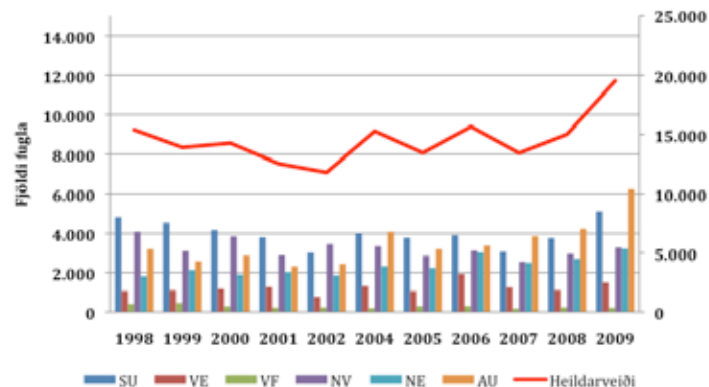
Helsingja er einnig leyfilegt að veiða á Íslandi en hann veiðist aðallega á norðurlandi í upphafi tímabils en á suðurlandi í lok tímabils. Helsinginn sem millilendir á Íslandi verpir á Grænlandi og dvelur því stutt hér á leið sinni þangað. Lítil varpstofn helsingja er í Austur- og Vestur Skaftafellssýslu og er hann því friðaður til 25. september á því svæði. Árleg veiði á helsingja hefur verið að meðaltali um 1.400 fuglar frá 1998 eins sjá má á mynd 3. Stærstur hluti veiðanna fer fram á Suður- og Austurlandi eða tæp 87 %. Þessi stofn er talinn nokkuð sterkur og sá hluti hans sem verpir á Grænlandi telur um 70-80 þúsund fugla.

Heiðagæs

Ljósmynd: Einar Guðmann - guðmann.is

Heiðagæs

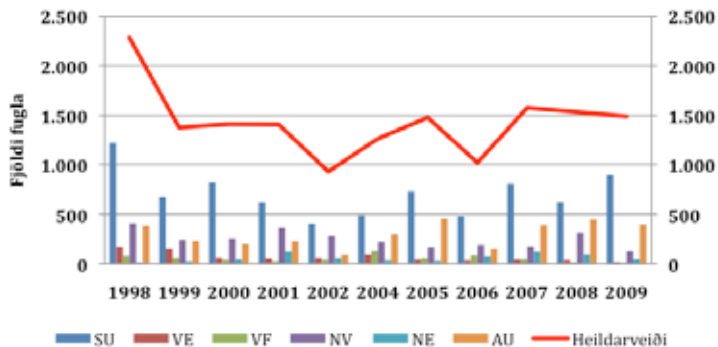
Mynd 2. Heildarveiði á heiðagæs og veiði eftir landshlutum.

Ljósmynd: Einar Guðmann - guðmann.is

Helsingi

Helsingi

Mynd 3. Heildarveiði á helsingja og veiði eftir landshlutum.

Sérverslun skotveiðimannsins

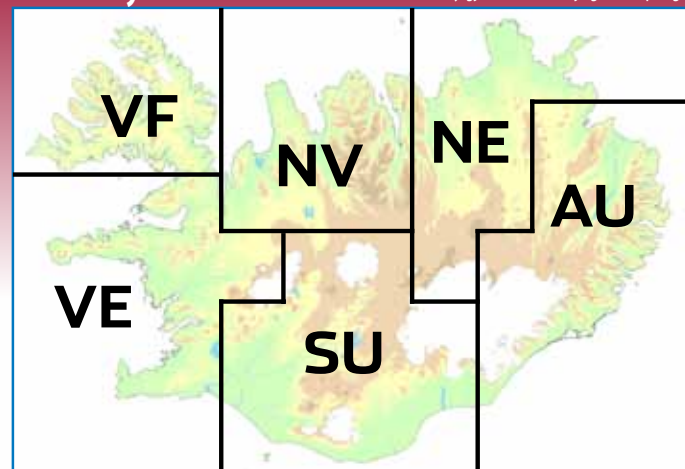

Bíldshöfða 12 Reykjavík Sími 567 5333
Haukamýri 4 Húsavík Sími 464 1009

www.hlad.is

Skráning veiðisvæða á veiðiskýrslu

Á veiðiskýrslum er landinu skipt upp í sex veiðisvæði. Afliinn sem skráður er á veiðiskýrsluna er þannig skráður á ákveðinn landshluta. Á meðfylgjandi korti má sjá grófa skiptingu.

Veiðitölur

Veiðitölurnar eru samkvæmt veiðiskýrslum.

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Svartbakur	35.787	32.785	29.801	32.342	25.133	20.210	18.023	18.000	15.570	16.787	16.255	12.445	12.258	10.232
Sílamáfur	22.340	22.390	27.625	34.030	19.865	26.742	17.753	23.224	19.989	19.733	21.193	18.484	27.780	22.483
Silfurmáfur	5.998	4.798	4.881	7.868	6.289	5.569	5.190	6.507	4.094	4.186	5.526	3.117	3.810	3.157
Hrafn	7.119	6.653	5.987	5.564	4.555	3.087	3.884	2.856	4.399	3.737	3.574	3.052	3.294	3.018
Grágæs	35.350	37.657	41.240	38.017	35.038	32.510	32.692	31.385	38.054	37.417	30.352	36.799	45.769	58.182
Heiðargæs	10.695	12.182	14.674	15.396	13.903	14.271	12.557	11.691	13.184	13.442	10.672	13.965	15.021	19.648
Blesgæs*	3.237	2.947	3.185	3.245	3.319	3.563	3.710	2.951	3.576	3.197	285	324	266	493
Helsingi	1.876	1.619	2.629	2.283	1.376	1.412	1.409	925	1.153	1.478	1.025	1.577	1.534	1.621
Stokkönd	9.885	11.507	10.635	10.989	9.336	10.443	9.672	8.447	11.083	8.893	7.858	8.626	11.222	14.859
Urtönd	1.033	1.377	1.207	1.099	1.190	2.348	1.743	1.377	1.235	1.186	1.005	1.138	1.512	1.952
Rauðhöfðaönd	684	709	637	668	811	1.688	1.356	840	828	736	632	911	1.180	1.252
Duggönd	101	173	232	86	183	204	238	185	145	182	110	211	146	234
Skúfönd	126	70	158	203	473	82	103	91	147	128	70	152	126	109
Hávella	2.022	1.860	1.556	1.496	1.843	1.949	1.924	1.538	1.426	1.328	1.254	914	1.155	948
Toppönd	488	757	672	674	546	559	725	553	703	678	445	558	633	882
Hvitmáfur	3.942	4.546	3.771	3.187	5.496	4.251	3.111	2.592	1.909	3.313	2.407	1.406	1.691	1.580
Hettumáfur	2.958	2.696	2.854	2.306	1.910	1.527	1.274	1.216	979	1.821	1.628	939	1.082	946
Rita	1.371	1.461	2.324	1.433	1.596	1.724	2.135	1.262	867	544	618	394	737	434
Dílaskarfur	2.550	2.980	2.762	1.894	1.657	2.161	3.352	2.365	2.493	1.945	1.362	1.485	2.301	2.261
Toppskarfur	5.128	6.499	4.423	2.257	2.237	2.783	3.811	3.163	2.359	2.214	1.629	1.622	2.432	2.954
Fýll	8.059	8.920	10.093	9.037	7.739	10.495	10.323	8.529	6.051	5.018	5.712	3.689	4.225	3.766
Álka	18.461	27.588	20.862	25.185	27.946	20.323	22.082	21.502	17.124	14.028	11.759	14.116	15.577	12.886
Langvía	52.867	65.179	59.529	65.612	59.797	66.567	52.839	58.927	38.286	26.752	20.897	24.681	27.602	23.843
Stuttnefja	15.114	20.489	15.443	18.495	21.673	16.572	17.288	15.205	14.089	7.686	4.881	8.987	7.926	6.798
Teista	3.424	4.082	3.942	3.876	4.882	4.692	4.852	3.281	2.974	2.871	2.382	3.563	3.160	3.104
Lundi	215.517	232.936	186.400	160.075	127.680	128.246	136.320	125.845	106.432	75.090	86.225	67.535	59.079	43.370
Rjúpa	123.392	158.363	166.129	159.188	153.263	129.200	101.548	79.584	1.065	80.432	52.012	34.969	52.396	88.547
Kjói	2.617	2.292	1.993	1.752	1.302	1.293	1.183	1.022	1.372	788	800	606	776	635
Refur	3.677	3.535	3.957	4.523	4.905	5.415	5.403	5.696	6.837	7.110	6.737	6.832	7.982	7.748
Minkur	6.341	6.718	8.016	7.780	7.730	8.638	8.307	8.497	8.813	8.561	7.856	7.274	6.673	5.997
Hreindýr	329	361	260	300	406	359	462	553	863	804	857	1.002	1.230	1.255
Súla (ungar)	707	994	636	686	438	831	1.196	493	329	307	488	187	291	13

* Blesgæsin var alfriðuð 2006

Rjúpan var alfriðuð árin 2003 og 2004. Veiðitölur vegna 2003 vantar þar sem þær voru ómarktækar.

BYSSUR.COM

Rafeindavirkinn sf

rav@rav.is

8228999

Einar Guðmann, sérfræðingur hjá Umhverfisstofnun

Veidimönnum ber að kynna sér þær umgengnisreglur sem gilda á friðlýstum svæðum ef ætlunin er að veiða á slíku svæði eða í nágrenni þess. Markmið friðlýsinga eru mismunandi eftir svæðum og sérstakar umgengnisreglur gilda á hverju svæði fyrir sig.

Ljósmynd: Einar Guðmann - www.gudmann.is

Friðlönd

Á landinu er fjöldi friðlýstra svæða þar sem mismunandi reglur gilda varðandi veiðar. Þar sem sérstakar reglur gilda á hverju svæði fyrir sig þarf að kanna veiðiréttinn í auglýsingu um viðkomandi svæði. B-deild Stjórnartíðinda birtir auglýsingarnar yfir friðlýstu svæðin en einnig er hægt að finna ítarlegar upplýsingar um svæðin á vefsetri Umhverfisstofnunar. Athygli er vakin á að oftast eru veiðar bannaðar á forsendum náttúruverndar á þessum svæðum. Veiðar geta verið bannaðar á mun fleiri svæðum en þeim sem hér er getið þar sem

landeigendur hafa yfirráðarétt yfir sínu eignarlandi. Ef land er friðlýst gagnvart veiðum er hins vegar engum heimilt að veiða þar, hvorki landeigendum né öðrum.

Á eftirtöldum svæðum eru skotveiðar bannaðar með þeim undantekningum sem getið er. Listinn er ekki tæmandi en á þeim svæðum sem ekki er getið hér á eftir er meðferð skotvopna ekki endilega bönnuð á forsendum náttúruverndarlaga.

Veidimönnum er ráðlagt að lesa auglýsingu hvers svæðis ef ætlunin er að veiða í nágrenni þess.

Suðvesturland	AUGLÝSING	UNDANTEKNING FRÁ VEIÐIBANNI
Ástjörn	189/1978	Engin undantekning frá veiðibanni.
Ástjörn og Ásfjall	658/1996	Engar undantekningar frá veiðibanni.
Bakkatjörn á Seltjarnarnesi	889/2000	Einungis meindýraeyðing með leyfi umhverfisnefndar.
Eldey	119/1974	Engin undantekning frá veiðibanni.
Grötta	13/1984	Engin undantekning frá veiðibanni.
Hlíð, Svetafölaginu Álftanesi	549/2002	Sveitastjörn getur heimilað meindýraeyðingu.
Tröllabörn í Lækjarbotnum	294/1983	Engin undantekning frá veiðibanni.
Valhúshæð, Seltjarnarnesi	81/1998	Engin undantekning frá veiðibanni.
Varmárosar	506/1987	Engin undantekning frá veiðibanni.
Vífilsstaðavatn	1064/2007	Notkun skotvopna bönnuð nema til refa- og minkaveiða.
Víghólasvæðið, Kópavogi	778/1983	Engin undantekning frá veiðibanni.

Vesturland	AUGLÝSING	UNDANTEKNING FRÁ VEIÐIBANNI
Andakill	2011	Meðferð skotvopna bönnuð nema til refa- og minkaveiða. Sjá augl.
Blautós og Innstavgvösn	166/1999	Engin undantekning frá veiðibanni.
Búðahraun	357/1979	Engin undantekning frá veiðibanni.
Einkunnir, Borgarbyggð	480/2006	Meðferð skotvopna bönnuð. Umsjónarnefnd getur leyft meindýraveiðir.
Geitland	283/1988	Engin undantekning frá veiðibanni.
Grunnafljóður	548/1994	Umhverfisstofnun getur sett reglur í samræði við ábúendur.
Hraunfossar og Barnafoss	410/1987	Engin undantekning frá veiðibanni.
Húsafellsskógur	217/1974	Engin undantekning frá veiðibanni.
Melrakkaey	118/1974	Engin undantekning frá veiðibanni.
Ströndin við Stapa og Hellna	284/1988	Engin undantekning frá veiðibanni. Reglug.
Snæfellsjökull	568/2001	Engin undantekning frá veiðibanni.
Kasthúsatjörn	663/2002	Sveitastjörn getur heimilað meindýraeyðingu.
Vatnshornsskógur, Skorradal	164/2009	Meðferð skotvopna bönnuð nema til minkaveiða.

Vestfirðir	AUGLÝSING	UNDANTEKNING FRÁ VEIÐIBANNI
Flatey	395/1975	Bændum er heimilt að bæjga frá vargi.
Hornstrandir	332/1985	Engin undantekning frá veiðibanni.
Hrísey	425/1977	Meindýraveiðir til varnar æðvarpi eru heimil.
Vatnsfljóður	96/1975	Engar undantekningar frá veiðibanni.

Norðurland vestra	AUGLÝSING	UNDANTEKNING FRÁ VEIÐIBANNI
Hrútey í Blíöndu	521/1975	Meindýraveiðir eru heimil með leyfi bæjarstjórnar Blönduósþéttbæjar.
Guðlaugstungur	1150/2005	Notkun skotvopna óheimil, nema til refa- og minkaveiða sbr. verndaráætlun.
Miklavatn	29/1977	Eyðing meindýra er heimil.
Spákonufellshöfi	444/1980	Engin undantekning frá veiðibanni.

Upplýsingar um gildandi reglur á friðlýstum svæðum, reglugerðir eða auglýsingar, má finna á:
www.stjornartidindi.is
www.umhverfisstofnun.is
www.reglugerd.is

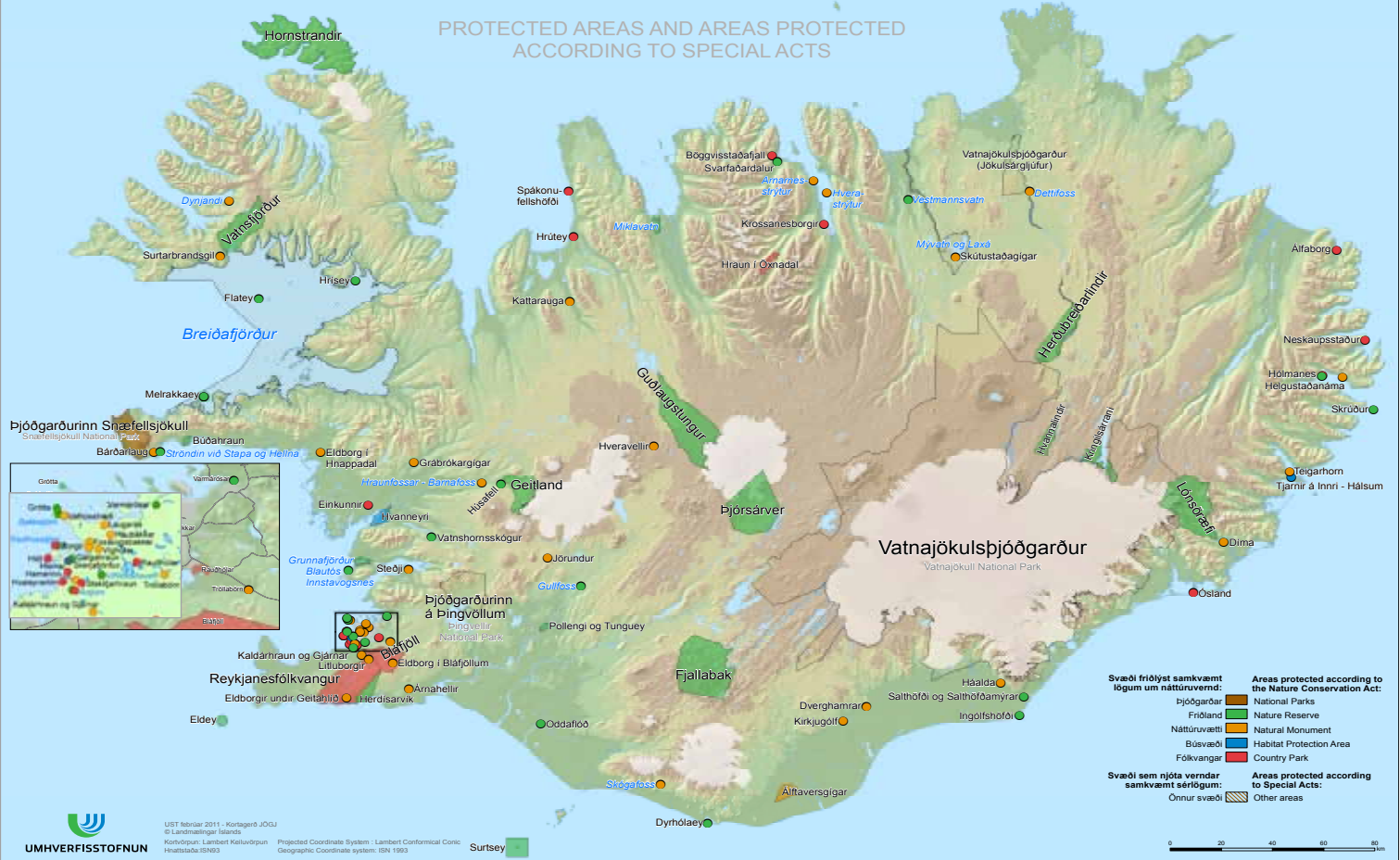
Norðurland eystra	AUGLÝSING	UNDANTEKNING FRÁ VEIÐIBANNI
Böggvissstaðafjall	432/1994	Rjúpnaveiðir eru heimil.
Detfifoss, Selfoss og Hafargilfoss	457/1996	Landeigendum eru heimil dýraveiðir.
Friðland í Svarfaldardal	443/1980	Fuglaveiðar bannaðar.
Herðubreiðarfriðland	272/1974	Meindýraveiðir bænda eru heimil.
Hraun í Óxnadal	534/2007	Umsjónarnefnd getur heimilað meindýraeyðingu.
Jökulsárgljúfur (Vatnajökulspjóðg.)	60/2007	Meðferð skotvopna óheimil (sjá kort). Lög.
Krossanesborgir	162/2005	Bæjarstjörn getur veitt heimild til meindýraeyðingar.
Mývatn	97/2004	Skotveiðir leyfðar í samræmi við verndaráætlun. Lög.
Vestmannaavatn	30/1977	Eyðing meindýra er heimil.

Austurland	AUGLÝSING	UNDANTEKNING FRÁ VEIÐIBANNI
Dima í Löni	523/1975	Engin undantekning frá veiðibanni.
Fólkvangur Neskaupstaðar	333/1972	Eyðing meindýra er heimil m/leyfi náttúruverndam. Neskaupstaðar.
Hólmanes	393/1973	Meindýraveiðir til varnar æðvarpi eru heimil.
Hvannalindir í Krepputungu	32/1973	Engin undantekning frá veiðibanni.
Ingólfshöfi	388/1978	Engin undantekning frá veiðibanni.
Kringilsárrani	524/1975	Engin undantekning frá veiðibanni.
Nússöræfi	31/1977	Veiðiréttur landeigenda er óbreyttur.
Ósland	427/1982	Eyðing meindýra er heimil skv. ákvörðun stjórnar fólkvangsins.
Salthöfi og Salthöfðamýrar	249/1977	Eyðing meindýra er heimil.
Skaftafeli (Vatnajökulspjóðg.)	60/2007	Meðferð skotvopna óheimil (sjá kort). Lög.
Skrúður	513/1995	Ábúanda er heimil hlunnindýrting.
Vatnajökulspjóðgarður	608/2008	Sjá 26. grein reglugerðar og viðauka 3. í reglug. 755/2009

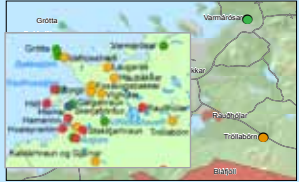
Suðurland	AUGLÝSING	UNDANTEKNING FRÁ VEIÐIBANNI
Dyrhólaey	101/1978	Hlunnindýrting bænda er heimil.
Dvergghammar	446/1987	Engin undantekning frá veiðibanni.
Friðland að Fjallabaki	354/1979	Umhverfisstofnun setur reglur um meðferð skotvopna.
Gullfoss	141/1979	Engin undantekning frá veiðibanni.
Herðisrævik	121/1988	Engin undantekning frá veiðibanni.
Oddaflið	634/1994	Engin undantekning frá veiðibanni.
Pollengi og Tunguey	457/1994	Engin undantekning frá veiðibanni.
Skógafoss	477/1987	Engin undantekning frá veiðibanni.
Surtsey	122/1974	Skot bönnuð nær eynni en 2 km.
Pingvellir	Lög 59/1928	Meindýraveiðir eru heimil.
Þjórsárver	507/1987	Engar undantekningar frá veiðibanni.

FRÍDLÝST SVÆÐI OG SVÆÐI VERNDUÐ SKV. LÖGUM

PROTECTED AREAS AND AREAS PROTECTED ACCORDING TO SPECIAL ACTS

Þjóðgarðurinn Snæfellsjökull
Snæfellsjökull National Park

Þjóðgarðurinn á Þingvöllum
Þingvellir National Park

Vatnajökulsþjóðgarður
Vatnajökull National Park

Svæði frídlýst samkvæmt lögum um náttúruvernd:	Areas protected according to the Nature Conservation Act:
Þjóðgarðar	National Parks
Fríðland	Nature Reserve
Náttúruvæmt	Natural Monument
Busvæði	Habitat Protection Area
Fólkvangar	Country Park
Svæði sem njóta verndar samkvæmt sérögum:	Areas protected according to Special Acts:
Önnur svæði	Other areas

Fuglamerki

Náttúrufræðistofnun Íslands hefur umsjón með merkingum á villtum fuglum í rannsóknarskini.

Þeir sem veiða eða finna fugla sem merktir eru með númeruðum málmhringjum, litmerkjum eða á annan hátt eru beðnir um að senda merkin ásamt upplýsingum um fund fuglsins til Náttúrufræðistofnunar.

Á vef Náttúrufræðistofnunar **ni.is** er að finna nánari upplýsingar um fuglamerki og þær upplýsingar sem fylgja þurfa fuglamerkjum.

Fuglamerki sendist á:

Náttúrufræðistofnun Íslands
Urriðaholtsstræti 6-8
Pósthólf 125
212 Garðabær

Beiðni um vængi vegna gæsa- og andarannsóknna

Út frá gæsa- og andavængjum úr veiðinni að hausti má lesa hlutfall unga frá sumrinu á undan og þannig fá hugmynd um hvornig varp hefur tekist. Er því óskað eftir því að fá að skoða vængi frá veiðimönnum af öllum tegundum gæsa og anda. Undirritaðir geta mætt á staðinn og aldursgreint afla veiðimanna ef því verður við komið eða þeir sent annan vænginn af þeim fuglum sem veiddust. Senda

skal þá alltaf vængi sömu megin af öllum fuglunum, t.d. hægri væng.

Hafið samband við:

Arnór Þ. Sigfússon
Sími 8434924
ats@verkis.is

eða ef þið eruð á Austurlandi:

Haldór W. Stefánsson
Sími 4712553
doco@simnet.is

Rjúpnavængir

Náttúrufræðistofnun hvetur rjúpnaskyttur til að klippa annan vænginn af rjúpum sem þær veiða og senda stofnuninni. Af vængjunum má ráða hvort um er að ræða flug á fyrsta ári eða eldri flug. Fuglum af sama veiðisvæði eða úr sömu sveit þarf að halda saman í poka þannig að hægt sé að sundurgreina sýnin eftir landshlutum.

Vængina á að senda til:
Náttúrufræðistofnun Íslands
Urriðaholtsstræti 6-8
Pósthólf 125
212 Garðabær

Stofnunin mun greiða sendingarkostnað sé

þess óskað. Menn eru beðnir um að láta nafn sitt og heimilisfang fylgja með sýnum þannig að hægt sé að senda þeim, sem það vilja, niðurstöður greininga úr þeirra sýni og heildarniðurstöðurnar í lokin.

Veiðitímabil - allar aðrar tegundir eru fríðaðar

Veiðimönnum ber að fylgjast með breytingum á veiðitímabilum.

	Janúar	Febrúar	Mars	Apríl	Mai	Júní	Júlí	Ágúst	Septembar	Oktober	Nóvember	Desember	Veiðitímabil
Minkur	Ekki þarf veiðikort til þess að mega veiða mink.												Allt árið
Refur	Eimungis ráðnar grenjaskyttur mega veiða 1.05-31.07												01.08-30.04
Selur	Ekki þarf veiðikort til þess að mega veiða sel.												Allt árið
Svartbakur	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jún	Júl	Ágú	Sep	Okt	Nóv	Des	Allt árið
Silamáfur													Allt árið
Silfurmáfur	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jún	Júl	Ágú	Sep	Okt	Nóv	Des	Allt árið
Hrafn													Allt árið
Grágæs	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jún	Júl	Ágú	Sep	Okt	Nóv	Des	20.08-15.03
Heiðagæs													20.08-15.03
Fyll	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jún	Júl	Ágú	Sep	Okt	Nóv	Des	01.09-15.03
Dilaskarfur													01.09-15.03
Toppskarfur	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jún	Júl	Ágú	Sep	Okt	Nóv	Des	01.09-15.03
Blesgæs													Alfriðun
Helsingi	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jún	Júl	Ágú	Sep	Okt	Nóv	Des	01.09-15.03
Stökkönd													01.09-15.03
Úrtönd	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jún	Júl	Ágú	Sep	Okt	Nóv	Des	01.09-15.03
Rauðhöfðönd													01.09-15.03
Duggönd	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jún	Júl	Ágú	Sep	Okt	Nóv	Des	01.09-15.03
Skúfönd													01.09-15.03
Hávella	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jún	Júl	Ágú	Sep	Okt	Nóv	Des	01.09-15.03
Toppönd													01.09-15.03
Hvitmáfur	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jún	Júl	Ágú	Sep	Okt	Nóv	Des	01.09-15.03
Hettumáfur													01.09-15.03
Ríta	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jún	Júl	Ágú	Sep	Okt	Nóv	Des	01.09-15.03
Álka													01.09-10.05
Langvia	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jún	Júl	Ágú	Sep	Okt	Nóv	Des	01.09-10.05
Stuttnefja													01.09-10.05
Teista	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jún	Júl	Ágú	Sep	Okt	Nóv	Des	01.09-10.05
Lundi	Háfaveiðar leyfilegar á víðurkenndum hlunnindasvæðum 01.07. - 15.08.												01.09-10.05
Rjúpa	29 október - 5. desember á fóstudögum, laugardögum og sunnudögum.												Auglýst árlega
Kjóli	Aðeins heimil að veiða kjóla í og við fríðjst aðarvarp.												15.04-14.07
Hreindyr	Kaupa þarf leyfileyfi á hreindyr.												01.08-15.09

- Helsingi er fríðönd til 25. sept. í A-Skaftafellssýslu og V-Skaftafellssýslu. Þar er kominn upp lítil alislienskur varpstofn sem nauðsynlegt er að taka tillit til.
 - Háfaveiðar eru leyfilegar á víðurkenndum hlunnindasvæðum 01.07. - 15.08. á lunda, álku, stuttnefju og langvíu.

Veiðitímabil Veiðar bannaðar

ALLT Í CAMO

Sérverslun veiðimanna Laugaveg 178 - sími: 551 6770 www.vesturröst.is

Vesturröst

 UadraFit.

 Benelli

5 ára ábyrgð á öllum nýjum byssum

 V-Grip

 In-Line

 ComforTech
PLUS

Vinci

Dreifing:

 Veidihúsid

Hólmaslóð 4 · 101 Reykjavík · Sími 562-0095/897-1719 · www.veidihusid.is